

HISTORIA NOWOŻYTNA POLSKI, szkoła średnia

Diariusz Elekcji nowego króla po zejściu Michała Wiszniowieckiego..., 1674

Opis źródła:

Diariusz znajduje się w zbiorze rękopisów opisanych następująco: *Znaleźć tu można diariusz sejmów elekcji i koronacji Sobieskiego, opisanie dwóch kampanii w 1674 i 1675 przez niego odbytych [...], Treści wyciągnął Łukasz Gołębiowski.* Jest to krótki opis sejmu elekcyjnego po śmierci Michała Korybuta Wiśniowieckiego, podczas którego wybrano na króla Polski Jana III Sobieskiego w 1674 roku. Ten akurat diariusz (powstało ich więcej), jest anonimowy.

Miejsce wydania:

Źródło niewydane

Miejsce przechowywania źródła:

Biblioteka Czartoryskich w Krakowie, rękopis nr 423, *Zbiór diariuszy sejmowych, laud, listów i in. akt publ. z lat 1674-1689 w. XVII-XVIII*

Tekst źródła:

Diariusz Elekcji nowego króla po zejściu Michała Wiszniowieckiego, pod laską Sapiehy Podskarbiego Nadwornego Litewskiego 20. Apr. [kwietnia] 1674 zaczętej Ojciec J. przysłał pieniądze na Wojnę Turecką. Dnia 15. Maja Xiążę Florian Kaz[imierz] Czartoryski Arcybiskup Gniez[nieński] [umarł]. Mnóstwo kandydatów, jako tako to: Xiążę Lotaryngii, Modeny, Sabaudii, Neuburgu, carewicz moskiewski, Xiążę Bawarski, de York [...] i Don Juan de Austria, syn Filipa III, króla Hiszpańskiego, Karol Emilius, Syn Elektora Brandenbur[skiego] i Jerzy, brat króla duńskiego dla religii protestanckiej w liczbę kandydatów nie umieszczeni. W[ojewó]dztwo Ruskie daje głos na Jana Sobieskiego, Marsz[ałka] i Hetmana W[ielkiego] kor[onnego], który w tym kole znajdując się, Kondeusza mianował. Za przykładem tego W[ojewó]dztwa poszły wnet inne, nareszcie i Litwa, która Lotaryńczykowi sprzyjała. Dnia 21. Maja nominowany Sobieski przez Jędrz[eja]. Trzebickiego, bis[kupa] krak[owskiego] w Paktach Conventach zaprzysiągł wyprawę królowej Eleonory z swoich dochodów wypłacać, wyrzec się pretensji, które miał do

Rzplitej [Rzeczypospolitej] względem 150 000 na Staroście Gniewskim, wykupić Klejnoty Rzplitej [Rzeczypospolitej], założyć w Warszawie Szkołę Wojenną, Lwów i miasto jakie w Litwie umocnić [...] D[nia] 4. Junis [czerwca] Posłowie źmudzczy zanieśli *Protestacią*, domagając się włożenia podawanych od siebie licznych punktów w Pacta Conventa. [...]

Słowniczek pojęć:

Książę Lotaryński - Karol IV de Vaudémont

Książę Modeny - Franciszek II d'Este

Książę Sabaudii - Karol Emanuel II di Savoia

Książę Neuburgu - Filip Wilhelm Wittelsbach

Carewicz moskiewski - Fiodor III Aleksiejewicz

Książę bawarski - Ferdynand Maria Wittelsbach

Książę Yorku - Jakub II Stuart

Kondeusz - Ludwik II de Condé ("Wielki Kondeusz")

Królowa Eleonora - Eleonora Maria Józefa Habsburżanka, żona Michała Korybuta Wiśniowieckiego

Pytania do źródła:

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom podstawowy)

1. Jacy kandydaci ubiegali się o tron polski podczas elekcji 1674 roku?
2. Co odbierało kandydatom możliwość ubiegania się o polski tron?
3. Kogo początkowo popierał Jan Sobieski?
4. Jakie urzędy sprawował wówczas Jan Sobieski?
5. Jakie województwo jako pierwsze zagłosowało na Jana Sobieskiego?
6. Jakie województwo złożyło protest?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony)

1. Jakie *pacta conventa* przyjął nowy król?
2. Co, na podstawie opisanych w tekście zobowiązań króla, możemy powiedzieć o jego majątku?

Literatura pomocnicza:

O elekcji Jana III Sobieskiego:

https://www.wilanow-palac.pl/elekcja_jana_iii_sobieskiego.html

O sejmach w czasach Jana III Sobieskiego:

https://www.wilanow-palac.pl/sejmy_w_czasach_jana_iii_sobieskiego_1674_1696.html

Z. Wójcik, *Jan III Sobieski*, Warszawa 1991

Najważniejsze cezurę:

Król Michał Korybut Wiśniowiecki zmarł 10 listopada 1673. Jan III Sobieski został obrany królem 21 maja 1674 roku. Koronacja króla odbyła się dopiero 2 lutego 1676 roku w katedrze wawelskiej, gdyż wcześniej Jan III zajęty był wojną z Turcją.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Agata Muszyńska